

Advies van de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit (ARK) Hilversum, 23-02-2016

1. Betreft: Herinrichting Emmastraat, Gooilandplein en Groest-Zuid

Inleiding

In de in 2015 vastgestelde Centrumvisie (gebaseerd op de in 2013 vastgestelde Structuurvisie) wordt uitgegaan van een aantrekkelijk centrum met een betere bereikbaarheid en toegankelijkheid voor autoverkeer. Deze criteria worden tot nu toe als matig ervaren. Autoverkeer raakt nu te vaak gedesoriënteerd omdat het zich vanuit de Emmastraat - op weg naar het centrum - niet recht op de kerk kan richten maar moet afbuigen via het Achterom. Nut en noodzaak van de voorgestelde maatregelen worden overtuigend onderbouwd.

Om een dergelijke logische route te realiseren moet de Emmastraat via tweerichtingsverkeer het centrum ontsluiten. Ook het Gooilandplein en Groest-Zuid moeten ten gevolge daarvan worden heringericht. De leesbaarheid van het wegprofiel moet daarbij vanzelfsprekend zijn (veilig, helder, fraai en comfortabel).

Advies:

Om de gevraagde logica te bevorderen dient de herinrichting van de openbare ruimte, die deze route moet begeleiden, binnen het stedenbouwkundig patroon structurerend, begeleidend en logisch zijn.

Bomen kunnen hier - op een beperkte afstand van elkaar en waar de ondergrondse voorzieningen dit toelaten - het stadsbeeld structuur geven: bomenrijen maken ruimte, herstellen oude lijnen en ondersteunen de oriëntatie. Bomen zijn dan meer dan de stoffering die de steenachtigheid moet compenseren. Ter hoogte van de Vituskerk, Gooiland en hoek Groest ontbreekt in het stadsbeeld een consistente ruimtelijkheid, die juist door een bomenrij kan worden gecompenseerd. Het verdient aanbeveling op de rotonde van het Gooiplein niet als een willekeurige stoffage een romantisch asymmetrisch geplaatste boom te projecteren, maar ook hier de rondlopende ruimtelijkheid te benadrukken door het inplanten van een ronde bomenkamer. Het vooroorlogse referentiebeeld met rijzige bomenlanen van het villadorp Hilversum bevestigt het Gooise karakter dat vanaf nu door een juiste vergroening kan worden teruggeroepen. Het consistent toepassen van groen als structurerend element in het stedenbouwkundig patroon levert uiteindelijk een herkenbaar karakteristiek beeld op vol 'allure'.

Ten aanzien van herinrichting van Groest-Zuid wordt opgemerkt dat voor de binnenstad een herkenbare duurzame verharding moet worden nagestreefd die nu eens niet om de 10-15 jaar met de mode mee verandert (verspilling van overheidsgeld) maar van duurzaam materiaal onderdeel is van een eenduidige uitstraling die de Hilversumse binnenstad vanaf het Station tot de Brink en vanaf het Gooiplein tot Lang Gewenst in zijn greep houdt. Ook het ontwerpen van de profielopbouw, rekening houdend met de hiërarchie binnen het net van wegen, heeft diezelfde werking van continuïteit. Hetzelfde geldt voor de keuze van palen, armaturen, banken en bakken etc. waarbij toepassing ervan juist moet vermijden dat deze als obstakels worden beleefd. Asphalt vanaf het Gooiplein in plaats van de huidige bestrating is functioneel. De groene zijstrookjes ter weerszijden van het begin van de Groest lijken op papier fraai uitgelijnd en ingekleurd, in werkelijkheid zijn het snippers die moeilijk beheerbaar zijn en de bewegingsvrijheid hinderlijk beperken. Daar waar bij de profielverbreding meer

ruimte is kunnen de kleinere groenstroken gebundeld worden tot één erfje waar extra bomen kunnen worden geplant.

2. Betreft: Stedenbouwkundige visie Stationsgebied Hilversum (OKRA 24-09-2015)

Inleiding.

Aanleiding tot de opdracht voor een vernieuwde visie op het stationsgebied is ingegeven door de bevinding dat het gebied weinig aantrekkelijk, onveilig en onvoldoende georiënteerd op het centrum is. Het UWV-pand en het busstation met bufferende bussen worden beleefd als sta in de weg. Er is behoefte aan een goede verbinding Station – Binnenstad, een transformatie naar een plein dat kan functioneren als de ontvangst- en vertrekkamer van Hilversum en dat in één oogopslag voldoet aan dat sociaal-ruimtelijk wensbeeld.

Advies:

Het Stationsplein is begin en einde van wat inwoners en passanten in Hilversum als de sfeer van de binnenstad kunnen herkennen: mediastad, architectuurstad en stad in Gooiland. Dat vergt een ruimtelijk ontwerp dat de veelheid aan noodzakelijke functies een logische plek geeft maar dat ook beantwoordt aan een intieme pleinbeleving. De functionele analyse in de visie is volledig en degelijk, maar het ruimtelijk resultaat van alle gesitueerde voorzieningen levert een gefragmenteerd stedelijk beeld op. Een pleinwand die de pleinruimte markeert en proportioneert ontbreekt; er zijn drie bouwlichamen die qua massa sterk van elkaar gescheiden zijn door routes, daar waar ze juist door eenheid en verwantschap samen als pleinwand zouden kunnen functioneren. Diversiteit is hier een misplaatst doel. De bouwvolumes zijn opgetrokken op 'restkavels', samenhang ontbreekt totaal. De functionele analyse is zeer goed bruikbaar voor een welgekozen (stedenbouwkundig georiënteerde) ontwerper die door onconventionele ingrepen hier de cohesie aanbrengt die nog gemist wordt.

Hier kan één ruimtelijk concept rust en overzicht brengen. Volg een beproefd recept van Berlage (*monumentaal van opzet, schilderachtig in detail*); vgl. zijn Mercatorplein in Amsterdam: een voorbeeld van eenheid in verscheidenheid. Een tendens om speels, gevarieerd en pandsgewijze naar diversiteit de streven werkt hier averechts. NB. ARK beveelt bewust één geselecteerde ontwerper aan.

De verdiepte ligging van het autoverkeer levert een structurele verbetering op en wordt hier sterk gesteund. De zichtlijnen richting bestaande verbindingen zijn wel erg haaks getrokken, zodat onhanteerbare scherpe hoeken in de bouwblokken ontstaan die wezensvreemd zijn voor de typologie van de Hilversumse bouwblokken. Zoek in de belijning van de verbindende bouwelementen – getekend met meer souplesse – rustiger begrenzingen op. Geef structurerend groen de ruimte om een bijdrage te leveren aan de menselijke maat van het Stationsplein.

Aan de noordzijde van het spoor kan - boven de reeds aangeplante boomprijken - de door OKRA ingetekende bomensingel als randversterking van de schelp ook een effect van beslotenheid teweegbrengen.

[ARK: Fons Asselbergs, Hans Ruijsenaars, Stef Veldhuizen]